Rahoitusvakaus- ja tilasto-osasto

Otso Manninen

15.2.2022
SP/FIVA-EI RAJOITETTU
Julkinen

SP 86/C11.3/2022

Talousvaliokunta

Lausuntopyyntönne

Asiantuntijalausunto asiasta HE 1/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtion eläkerahastosta annetun lain muuttamisesta

Kiitän mahdollisuudesta lausua tästä aiheesta. Hallituksen esitys on luonteeltaan enemmän hallinnollinen eikä siihen sinänsä ole lausuttavaa. Sen sijaan nostaisin tässä yhteydessä esiin esityksessäkin sivutun asian eli toiminnan riskillisyyden ja erityisesti makrovakaudelliset riskit.

Makrovakausnäkökulma huomioi rahoitussektorin kokonaisuudessaan sekä tunnistaa rahoitusalan toimijoiden systeemisen merkittävyyden ja niiden makrotaloudellisen roolin. Markkinahäiriöiden aikana yksittäiset suuret toimijat saattavat toimia tavalla, joka altistaa muut markkinatoimijat suuremmille riskeille. Joillain rahoitusalan toimijoilla saattaa lisäksi olla suoria kytköksiä reaalitalouteen (esim. lainanantoa), ja kriiseissä ne saattavat vähentää tai jopa katkaista tämän kytköksen, mikä puolestaan heikentää reaalitalouden kriisinkestokykyä.

Suomen eläkelaitokset ovat merkittäviä toimijoita Suomen rahoitusmarkkinoilla. Esimerkiksi eläkelaitosten omistukset kotimaisissa osakkeissa, liikekiinteistöissä ja yrityslainoissa ovat markkinoiden kokoon ja likviditeettiin nähden huomattavia. Samoin eläkelaitosten rooli kotimaisten yritysten ja siten reaalitalouden rahoituksessa joukkolainojen, yritystodistusten ja takaisinlainauksen kautta on merkittävä. Näiden laitosten toiminta kriisiaikana on siten omiaan vaikuttamaan merkittävällä tavalla markkinoihin ja muihin rahoitussektorin ja reaalitalouden toimijoihin.

Edellisissä finanssikriiseissä tehdyt havainnot ongelmien leviämisestä yhdestä toimijasta toisiin eri markkinakytkösten kautta korostavat tarvetta jatkossa varmistaa, että riskiarvioissa huomioidaan mahdollisten kriisitoimien vaikutukset laaja-alaisesti muihin markkinoihin ja toimijoihin. Tässä yhteydessä on syytä korostaa, että nykyinen kotimainen lainsäädäntö ottaa erilaisia ongelmatilanteita huomioon ja viranomaiset ovat hyvin perillä yksittäisiä toimijoita koskevista riskeistä.

Laajemmat kytkökset huomioiden tulisi harkita makrovakausnäkökulman, erityisesti vastasyklisyyden osalta, parantamista eläkelaitoksia koskevissa riski- ja kriisikehikoissa. Tässä vaiheessa on liian aikaista arvioida, mitä tämä käytännössä tarkoittaisi, koska kotimainen eläkesektori on ainutlaatuinen järjestelmä. Kansainvälisesti voisi kuitenkin olla saatavilla esimerkkejä, mitä se voisi tarkoittaa. Tarkoituksena ei tulisi olla luoda raskasta uutta sääntelyä ja uusia rajoituksia eläkelaitosten toiminnalle vaan varmistaa koko sektorin kyky huolehtia omista tehtävistään ja tukea talouden toimintaa kaikkina aikoina – myös kriiseissä.